

DE POSTHOORN,

een corporatistische Maatschappij van Onderlingen Bijstand anno 1895¹

door Marc VAN TRIMPONT

Wij zijn heden ten dage zó gewend aan de voordelen van de sociale voorzieningen (pensioenen, ziekteverzekering, e.d.) dat wij zouden gaan denken dat het steeds zo is geweest. Wij hoeven echter niet ver terug te gaan in de tijd om te beseffen dat het eens anders was. Meer bepaald wat bijvoorbeeld de financiële ziekensteun betreft, is het pas een goede honderd jaren geleden -in het laatste kwart van de 19de eeuw, en in Geraardsbergen net vóór en omstreeks de eeuwwisseling- dat “*maatschappijen voor onderlingen bijstand*” en ziekenkassen werden opgericht. De oprichting van dergelijke verenigingen was bij wet van 3 april 1851 mogelijk gemaakt (onder strenge voorwaarden evenwel), met als doel slachtoffers van ziekte, ongevallen, overlijden, e.d., financieel bij te staan. Dat de sociale toestand van de meerderheid van de bevolking ronduit erbarmelijk was, is wel door eenieder bekend². De wet van 23 juni 1894 betreffende de officiële erkenning van deze verenigingen bevorderde de ontwikkeling van deze organisaties. De materiële levensvoorwaarden van de kleine man in “*Arm Vlaanderen*” waren er inmiddels niet op vooruit gegaan: de noden werden weliswaar in zekere mate gelenigd door liefdadigheid maar dit kon niet beletten dat sterven van hongersnood of kou bijna dagelijkse kost was³.

De eerste ziekenbonden in Geraardsbergen

De eerste in de rij was *Hulp en Onderstand*⁴. Reeds in 1884 poogde Emile Struelens (°1864), samen met enkele arbeiders, deze vereniging op poten te zetten en, via de inplanting van de (in socialistische middens ontstane en gepropageerde) solidariteitsgedachte, een rechtvaardiger alternatief te brengen voor het weliswaar verdienstelijke doch tevens willekeurige systeem van liefdadigheid. Hij kreeg echter onvoldoende steun van de welgestelde burgerij zodat zijn initiatief een doodgeboren kind werd. Na deze mislukte poging werd *Hulp en Onderstand* in 1891, het jaar van de pauselijke encycliek *Rerum Novarum*, dan toch -ditmaal definitief- opgestart door “*een groep sociaal bewogen mensen*” van katholiek-conservatieven huize met als voornaamste trekpaarden de eerder genoemde Emile Struelens (stichtend voorzitter) die later stadssecretaris werd, Benoit van Trimpont, die van 1899 tot 1921 schepen is geweest van de stad, en Camille Morre, de latere sigarenfabrikant. Vermoedelijk werd, vrij vlug na de stichting, Vincent Dierix (1862-1947)

voorzitter want hij staat als dusdanig vermeld van 1891 tot 1904. Camille Morre was secretaris en Benoit van Trimpont, de zoon van bankier August van Trimpont, zorgde als penningmeester voor gezonde en stevige financiën. Deze ziekenbond, opgericht ten behoeve van de arbeidersklasse, werd financieel in leven gehouden door leden van de katholiek-conservatieve burgerij die ereleden werden genoemd; deze konden echter geen aanspraak maken op enige vergoeding bij ziekte: “*Betiteld als ‘ereleden’ betaalden de burgers een royale bijdrage, maar konden op geen enkele tussenkomst aanspraak maken*”, aldus de bevindingen van historicus J. de Boeck. En over de motivering van het initiatief zegt hij: “*Sinds de staking van 1886⁵ was in katholieke kringen de idee ontstaan dat er iets moest gedaan worden aan de deplorabele toestand der arbeiders. Liefdadigheid was niet meer voldoende. Bovendien was het socialisme in opkomst*”. Kenmerkend voor *Hulp en Onderstand* is evenwel het feit dat van enige willekeur door sociale uitsluiting omwille van socialistische sympathieën geen sprake was: “*Over een eventuele antisocialistische inspiratie is niets terug te vinden*”, aldus steeds de conclusies van J. de Boeck. Dergelijke verdraagzame ingesteldheid kan pluralisme *avant la lettre* worden genoemd en mag derhalve extra in de verf worden gezet. *Hulp en Onderstand* is, ondanks de verschijning van een concurrerend broertje, een succesverhaal geworden vermits ze de voorloper is van de huidige CM in Geraardsbergen.

Met de stichting in 1894 van *Bescherming van Vrouw en Kind* (zie ook noot 4) bracht Paul Guillemin (1864-1944) het concurrerende broertje waarvan zo-even sprake; het heet een daensistische tegenhanger te zijn geweest voor de uit katholiek-conservatieve hoek opgerichte *Hulp en Onderstand*. Of Guillemin hiermede louter menslievende bedoelingen had is een vraag waarop alleszins zomaar niet onvoorwaardelijk met ja mag worden geantwoord. Wijlen Oscar de Pelsemaecker⁶, gedurende decennia in dienst van Guillemin met wie hij door de vele jaren heen een sterke band had wat o.m. blijkt uit de testamentaire beschikkingen te zijnen voordele, bevestigde meer dan eens aan ondergetekende dat Guillemin's initiatief veeleer als een zet moet worden gezien met het doel de andere leden van de katholieke burgerij, met wie hij overhoop lag, een hak te zetten. Daarenboven was Guillemin, onmiskenbaar zelf conservatief-katholiek doch wel sociaal bewogen net als meerdere andere

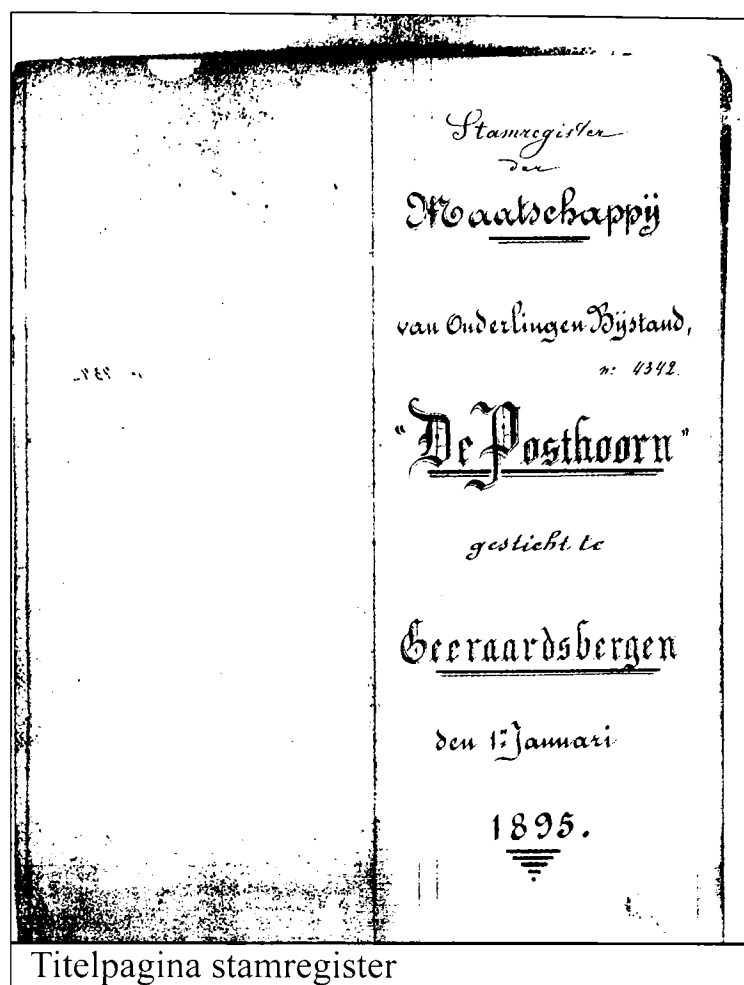
jonge mensen uit ditzelfde milieu, vooral bezorgd door de opkomst en de groei van de socialistische beweging. Zijn ziekenbond was trouwens duidelijk en rabiaat anti-socialistisch want wie zich tot het socialisme durfde te bekennen kon gewoon geen lid worden en werd m.a.w. zonder pardon slachtoffer van sociale uitsluiting! In de statuten stond inderdaad uitdrukkelijk geschreven dat men kon aansluiten op voorwaarde “den godsdienst, eigendom en familielevens” te erkennen, wat het geijkte antisocialistisch vocabularium was dat sociale uitsluiting impliceerde en rechtvaardigde. Een en ander zou, terloops gezegd, ook determinerend zijn geweest voor zijn lidmaatschap van de partij van priester Daens. Deze stelling lijkt te worden bevestigd door het feit dat Guillemin *Bescherming van Vrouw en Kind* niet financieel is bijgesprongen toen die enkele jaren na de oprichting ten gronde ging. Had men van iemand die in deze aangelegenheid waarlijk zuivere bedoelingen had (geen bijbedoelingen dus) en *in casu* echt bekommerd was om het lot van de kleine man, had men dan van zo iemand, die bovendien over een aanzienlijk fortuin beschikte tijdens deze *Belle Epoque*-periode⁷, niet mogen verwachten dat hij ZIJN ziekenkas niet alleen van de ondergang zou hebben gered maar zelfs veilig zou hebben gesteld voor de toekomst en verdere ontplooiing en groei mogelijk zou hebben gemaakt? Tegen de achtergrond van zijn aanzienlijk vermogen op dat moment had een vingerknipje immers volstaan.

In 1895 richtten de socialistische hun *maatschappij voor onderlingen bijstand* op welke *Helper en Trooster*⁸ werd geheten. Dit initiatief is succesvol gebleken en later werd deze vereniging een onderdeel van een ruimer verband, namelijk van de Bond Moyson. Volgens A. Ruiz moet 1895 worden gezien als het “officiële” oprichtingsjaar omdat voordien geen onderscheid zou zijn gemaakt tussen de kassen voor onderlinge bijstand en deze voor staking⁹.

Nog in 1895 werd *De Posthoorn* boven de doopvont gehouden, doch hierover gaat de hoofdbrok van deze bijdrage. En omstreeks diezelfde periode zou ook *De Voorzienigheid* zijn gesticht. Over deze vereniging lijkt vooralsnog echter niets geweten te zijn. (zie noot 4, J. de Boeck, o.c.)

In 1896 werd in Goferdinge *De Werkliedenbond van Goefferingen* opgericht. Voorzitter was A. van der Linden. Ook bij deze vereniging lijkt sociale uitsluiting het lot te zijn geweest voor al wie zich tot het socialisme bekende¹⁰. Nog in Goferdinge noteren we in 1898 de maatschappij *Sint-Bavo*. (Cfr. noot 4, J. de Boeck, o.c.).

Net op de valreep bij de eeuwwisseling, om precies te zijn op 8 januari 1900 zag in Geeraardsbergen,

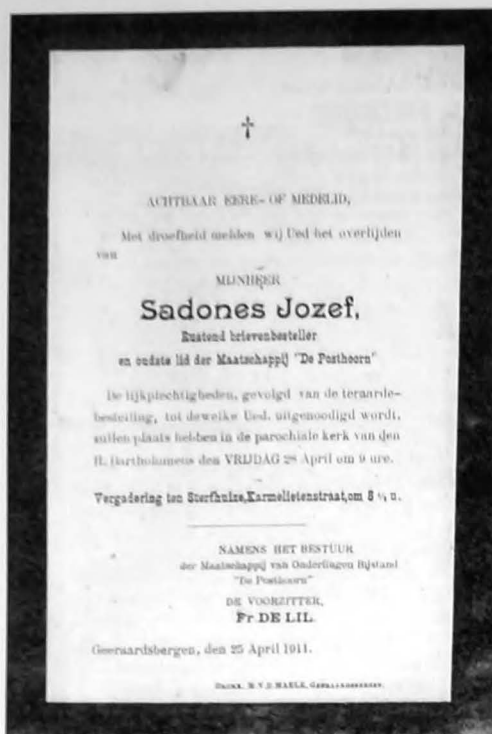
Titelpagina stamregister

onder voorzitterschap van Frans Rens, de *Liberale Maatschappij van Onderlingen Bijstand 'De Toekomst'* het daglicht. Ook dit initiatief zal succes kennen.¹¹

De Posthoorn

De oprichting van de *Maatschappij van Onderlingen Bijstand De Posthoorn* vond plaats op 1 januari 1895. Er waren werkende leden en ereleden. De werkende leden, hier alfabetisch gerangschikt, waren op dat moment met 29 (het getal vooraan tussen haakjes geeft de volgorde aan van de inschrijvingen in het stamregister):

- (26) Pierre Berckmans, Galmaarden
- (5) Charles Louis Berra, Tamelbroekstraat, Everbeke
- (12) Alphonse Bockstael, Santbergen
- (10) Adophe Brackeva, aan de Kerk, Maria-Lierde
- (8) Petrus De Beck, op de plaats, Everbeke
- (7) Jean Baptiste De Cubber, Karmelietenstr., G'bergen
- (25) Th(eophi)le De Krick, Galmaarden
- (28) Gustave Delvingt, Overboulaere
- (27) Remi De Potter, Maria Lierde
- (29) Theophile De Smet, Duivenstraat, Geeraardsbergen
- (3) Livinus De Trogh, Lessenschestraat, Geeraardsbergen
- (24) Emile De Valckeneer, Galmaarden
- (19) Felix De Vogelaere, aan de brug, Overboulaere
- (16) Theophile Haegeman, Gaffelstraat, Geeraardsbergen
- (2) Jacques Jamée, Kaai, Geeraardsbergen
- (17) Richard Mauroit, Klaye, Everbeke
- (22) Gustave Merckx, Idegem
- (1) Charles Noels, Lessenschestraat, Geeraardsbergen
- (14) Frans Reygaert, Galmaarden

- (6) Alphonsez Roman, Molenstraat, Geerardsbergen
(23) Jean Baptiste Roosen, Galmaarden
(4) Joseph Sadones, Karmelietenstraat, Geerardsbergen
(11) Emile Schollaert, Idegem
(21) Jean Bapt. Soetens, Buizemontstr, Geerardsbergen
(18) Joseph Van Audenhage, Volderstraat, Onkerzele
(13) Pieter Vandermeulen, Galmaarden
(9) Victor Van Der Putten, Kl. Buizemont, Overboulare
(20) Alphonse Velghe, op de plaats, Everbeke
(15) Herman(?) Vereecken, Geerardsbergen

Zoals gezegd, waren er naast werkende leden ook ereleden: in 1895 was er welgeteld één, met name A. vander Linden uit Goferdinge, die een gulle gift deed van 25 frank. In 1896 waren er 34, samen goed voor 79 frank; hun namen, hun beroep en woonplaats (in het Frans) en uiteraard hun bijdrage staan genotuleerd in het "*Guldenboek der Eereleden*". Deze ereleden waren:

- (24) Joseph Bouvry, koetsenverhuurder, Everbeek: 2 fr.
(15) Louis Byl-Campen, fabrikant, (Geraardsbergen): 5 fr.
(13) Pierre Cassard, gemeentebediende, G'bergen: 2 fr.
(26) H(en)ri Cock, fotograaf, Nieuwstraat, (G'bergen): 2 fr.
(4) Arthur De Ceuleneer, deurwaarder, G'bergen: 2 fr.
(28) François De Clippele, burgemeester, Zarlarding: 2 fr.
(12) Auguste De Launoit, fabrikant, Geraardsbergen: 3 fr.
(5) Benjamin De Lestré, architect, Geraardsbergen: 2 fr.
(10) François De Lil, hulp-postcommies, G'bergen: 2 fr.
(29) De Meyer, pastoor, Zarlarding: 2 fr.
(3) Vict(or) De Schreye, fabrikant, Geraardsbergen: 2 fr.
(6) Vincent Diericx, "*représentant*", Geraardsbergen: 5 fr.
(22) Adrien Flamant, fabrikant, Geraardsbergen: 2 fr.
(33) Léon Fontaine, fabrikant, Goferdinge: 2 fr.
(20) Jules Godaert, onderwijzer, Overboelare: 2 fr.
(19) Paul Guillemin, advocaat, (Geraardsbergen): 2 fr.
(18) Benjamin Hoebeke, fabrikant, (Geraardsbergen): 2 fr.
(1) Louis Hoebeke, brouwer, Geraardsbergen: 2 fr.

- (17) Gustave Lion, gemeenteraadslid, G'bergen: 2 fr.
(31) F(ran)çois Mehauten, landbouwer, Zarlarding: 2 fr.
(34) Jules Noels, "*agrée station*", (Geraardsbergen): 2 fr.
(21) Camille Rayé, geneesheer, (Geraardsbergen): 2 fr.
(30) Smet, onderpastoor, Zarlarding: 2 fr.
(25) Jean Baptiste Stevens, gemeentesecretaris, Everbeek: 2 fr.
(14) Paul Van Cleemputte, (geen beroep vermeld), Overboelare: 2 fr.
(8) Jules Vander biest, postcommies, Geraardsbergen: 2 fr.
(32) Vanderdonk, postontvanger, (Geraardsbergen): 5 fr.
(11) Joseph Vander Donck, hulp-postcommies, G'bergen: 2 fr.
(27) Thérèse Vander Linden, eigenaarster, Goferdinge: 2 fr.
(7) Lucien Van Gelder, agent Nationale Bank, G'bergen: 3 fr.
(16) Nestor Van Heghe, geneesheer, (G'bergen): 2 fr.
(23) Pierre Van Orle, kolenhandelaar, (G'bergen): 2 fr.
(2) Charles Velghe, vrederechter, Geraardsbergen: 2 fr.

De overige informatie vinden we in de statuten van de vereniging die werden opgesteld tijdens een algemene vergadering gehouden in Geraardsbergen op 10 maart 1895. De vereniging werd erkend conform de wet dd. 23 juni 1894 op de *Maatschappijen van Onderlingen Bijstand*, bij K.B. van 24 oktober 1895 (B.S. van 9-10 december 1895).

Krachtens art.10 van de statuten werd het bestuur verkozen uit de werkende leden. Het stichtend bestuur zag eruit als volgt: Karel Noels, voorzitter; Karel-Lodewijk Berra en Adolphe Brackeva, ondervoorzitters; Jacques Jamée, secretaris; Alphonse Velghe, toegevoegd secretaris; Lieven De Trogh, penningmeester; Emile Schollaert en Jean Baptiste De Cubber, commissarissen.

De Posthoorn was duidelijk een **vereniging met corporatistische inspiratie** vermits ze alleen openstond voor mensen uit éénzelfde beroepssector. De werkende leden, m.a.w. de rechthebbenden, waren inderdaad uitsluitend postbeambten uit de postkantoren Geraardsbergen, Galmaarden, Edingen,

Sint-Maria-Lierde, Zottegem, Idegem, Zandbergen, Ninove en Denderleeuw (art.1.C). Luidens artikel 1.B van de statuten wou de vereniging instaan voor een pensioen ten voordele van de *werkende leden* en, bij hun overlijden, aan hun gezin een vergoeding uitbetalen ten bedrage van 50 frank (art.24.2°). Of de vereniging al dan niet als ziekenkas functioneerde blijkt niet uit deze statuten.

De werkende leden betaalden een bescheiden bijdrage (0,25 tot 0,50 fr./maand) en alleen zij kwamen in aanmerking voor de voordelen van de vereniging. De ereleden hadden niets dan plichten van financiële aard en zij konden onder geen beding aanspraak maken noch op inspraak bij de besluitvorming noch op welke steun ook. Van hen werd inderdaad uitsluitend verwacht dat zij bijdroegen tot *“den voorspoed der maatschappij, zonder mede te deelen in de onderstanden die zij verleent”*. Te dien einde betaalden ze een bijdrage van ten minste 2 frank per jaar. (Cfr. art.4, 21,22).

Klein werd groot

Van al de hier genoemde maatschapijtjes is vandaag geen spoor meer te bespeuren. Sommige boerden niet niet goed en verdwenen gewoon uit het mutualistische firmament. Andere veroverden een plaatsje in de geschiedenis want als pioniers speelden ze op efficiënte wijze in op de behoeften. Na verloop van enige tijd gingen ze deel uitmaken van een ruimer verband, maar dit is een ander succesverhaal dat evenwel buiten het bestek valt van deze bijdrage.

NOTEN

¹ Tenzij anders vermeld zijn de gegevens omtrent De Posthoorn afkomstig uit gekopieerde archiefstukken en andere bescheiden welke in privé-bezit zijn en door toedoen van een onbekende aan ondergetekende werden bezorgd (zie melding van deze

Société de Secours Mutuels DE POSTHOORN. Local: Au Roi d'Angleterre GRAND'PLACE GRAMMONT.	Le 20 août 1897.	Maatsch. van Onderlingen Bijstand DE POSTHOORN. Lok. In den Koning van Engeland GROOTE MARKT GEERAARDSBERGEN.	Den 20 Augusti 1897.
<i>Messieurs,</i>		<i>Mijnheeren,</i>	
Conformément à notre invitation du 15 mars dernier, à laquelle vous avez bien voulu adhérer, nous avons l'honneur de vous faire parvenir ci-contre, le programme, ainsi que l'emplacement que votre Société occupera dans le cortège, qui se formera à 15 h. (3 h. soir) sur la Place de la Station, pour partir à 15 1/2 h. (3 1/2 h. soir) précises.		Ingevolge onzer uitnodiging van 15 Maart laatstleden, aan dewelke Ued. uwe bijtreding hebt willen verleenen, hebben wij de eer U hierbij te doen geworden het programma alsook de plaats welke uwe Maatschappij zal bekleeden in den stoet welke zal gevormd worden op de Statieplaats, om 15 ure (3 ure 's namiddags) om ten 15 1/2 ure (3 1/2 ure 's namiddags) slijt te vertrekken.	
Espérant, Messieurs, de vous voir nombreux parmi nous, nous vous présentons nos salutations confraternelles.		In de hoop, Mijnheeren, U talrijk vertegenwoordigd te zien, bieden wij U onze broederlijke groeten.	
AU NOM DU COMITÉ :		NAMENS HET BESTUUR :	
Le Secrétaire, J. JAMÉE.	Le Président, CH. NOELS.	De Schrijver, J. JAMÉE.	De Voorzitter, CH. NOELS.
Le Trésorier, L. DE TROCH.	Le Directeur des Fêtes, A. DE LAUNOIT.	De Schatbewaarder, L. DE TROCH.	De Postbestuurder, A. DE LAUNOIT.
AU NOM DE L'ADMINISTRATION COMMUNALE :		NAMENS HET GEMEENTEBESTUUR :	
Le Secrétaire, N. PIERAERT.	Les Hourgmestre et Echevins, F. RENS.	De Secretaris, N. PIERAERT.	De Burgemeester en Schepenen, F. RENS.
	J. FONTAINE. L. HOOGHUYS.		J. FONTAINE. L. HOOGHUYS.
PROGRAMME DES FÊTES.		FEESTPROGRAMMA.	
Dimanche 29 août 1897.		Zondag 29 Augusti 1897.	
A 14 h. (2 h. soir) réunion au local: « Au Roi d'ANGLETERRE », Grand'Place, pour les collègues arrivés dans la matinée et pour les membres de notre Société. A 14 h. 15 départ pour la station; réception à la gare des Sociétés étrangères.		Om 14 ure (2 ure 's middags) vergadering in het lokaal « IN DEN KONING VAN ENGLAND », Groote Markt, van de vrienden reeds aangekomen en de leden van onze Maatschappij. Om 14 h. 15 vertrek naar de statie om de vreemde Maatschappijen af te halen.	
A 15 h. 15 (3 h. 15 soir) formation du cortège qui parcourra successivement la rue d'Adam, la rue d'Audenarde, la Grand'ruo, la rue du Pont, la Grand'place et se rendra à l'Hôtel-de-Ville où se fera la réception officielle et la remise du nouveau drapeau par l'Autorité locale. Le cortège se reformera ensuite et suivra l'itinéraire ci-après: rue de la Paix, rue du Couvent, rue de Béguinage, rue de l'Hôpital, rue d'Innenghem, rue de Lessines, place de la Station, rue de Lessines, rue du Collège, rue de la Vigne, rue Neuve, rue de la Paix, Grand'place. Il s'arrêtera au local où un petit discours sera prononcé et où les médailles commémoratives seront distribuées aux Sociétés.		Om 15 h. 15 (3 h. 15 's namiddags) vorming van den stoet op de Statieplaats en optocht door de Adamstraat, Audenaardschestraat, Groote straat en al de Brugstraat naar het Stadhuys waar de officiële ontvangst en de overhandiging van het nieuwe veld door de Stadsverbeid zal gedaan worden. Om 15 ure daarna zal de stoet de volgende straten doorgaan: de Klostert, Beuker, Gasthuis, Innenghem, de Lessinestraat, Stadsplein, Lessinesche, Collegie, Wijnstraat, Nieuwe en Vroedstraten, Groote Markt, naar het lokaal, waar er een korte toespraak zal gehouden en de herinneringsmedaille aan de Maatschappij zal overhandigt worden.	
A 17 h. (5 h. soir) Ascension du Ballon LA COLOMBE, par M ^r Ayaert et Miss Leo Dina.		Om 17 ure (5 ure 's namiddags) Opstijging van den Luchtbal LA COLOMBE, door M ^r Ayaert en Miss Leo Dina.	
De 17 h. à 20 h. (5 à 8 h. soir) Belle Fête de Chant donnée au Kiosque de la Grand'place par la Société « L'UNION POSTALE » de Bruxelles et Fête Musicale donnée aux Kiosques de la Grand'place et de la place de la Station par les Fanfares Postales d'Anvers, Bruxelles, Mons, Gand et Erembodegem.		Van 17 tot 20 ure (5 tot 8 ure) Prachtig Zang- en Muziekfeest op de Kiosken van de Groote Markt en de Statieplaats, uitgevoerd door de Zangmaatschappij « L'UNION POSTALE » van Brussel en de Postfanfaren van Antwerpen, Brussel, Bergen, Gent en Erembodegem.	
Ainsi arrêté et approuvé en séance générale du 15 août 1897.		Alzoo vastgesteld en goedgekeurd op de algemeene vergadering van 15 Augusti 1897.	

De oprichting van De Posthoorn werd feestelijk gevierd.

zending in De Heemschutter, jg.1997, nr.154, p.5.). Gezien het grensoverschrijdende werkgebied van De Posthoorn, zal ondergetekende dit gekopieerd archiefdossierje deponeren bij het Rijksarchief in Ronse. (Met dank aan dhr. Guido Baeyens uit Schendelbeke)

² Zie desgewenst E. DUPECTIAUX, *Mémoire sur le pauperisme dans les Flandres*, Brussel, 1850.

³ Over de erbarmlijke armoede, sterven van honger en kou in het Geraardsbergse, zie bijvoorbeeld M. VAN TRIMPONT, *Zowat 150 jaar geleden las men...*, in De Heemschutter, jg.1997,nr.152,p.21 – jg.1998,nr.162,p.25. – jg.2000, nr.169,p.22; nr.171, p.14; nr.173,p.19 – jg.2001, nr.176,p.18.

⁴ In verband met de twee Geraardsbergse katholieke ziekenbonden waarvan sprake in deze bijdrage, zie desgewenst J. DE BOECK, 1891-1991: *Honderd jaar kristelijke mutualistische beweging in het Geraardsbergse: van "Hulp*

Formation du Cortège. -- Vorming van den Stoot.

- 1 Fanfare Muziek. Concordia van Geraardsbergen.
- 2 Société de Secours Mutuels des Facteurs des Postes de l'Agglomération Bruxelloise.
- 3 Union Postale (Chœurs) du Bruxelles.
- 4 Onderlingen Bijstand • NUT EN VERMAAK • verenigde brieven dragers van Boom.
- 5 Het Brieven dragers gezelschap van Diest.
- 6 Verenigde Brieven dragers van Deynze.
- 7 Verenigde Brieven dragers van Denderleeuw.
- 8 Fanfare Muziek. St-Ellisius van Goefferdingen.
- 9 Verenigde Brieven dragers van Aalst.
- 10 Verenigde Brieven dragers van Audebaert.
- 11 Verenigde Brieven dragers van Beveren-Waes.
- 12 Verenigde Brieven dragers van Kortrijk.
- 13 Verenigde Brieven dragers van Dixmude.
- 14 Verenigde Brieven dragers van Ghistelles.
- 15 Union Postale de Bruxelles.
- 16 Société des Facteurs des Postes de Liège.
- 17 Les Facteurs réunis de Rebecq.
- 18 Les Facteurs réunis du bureau des Postes d'Ath.
- 19 Verenigde Brieven dragers van Sottegem.
- 20 Les Facteurs réunis de Termonde.
- 21 Brieven dragersbond van Poperinghe.
- 22 Société d'Harmonie • L'Union Postale de l'arrond. de Mons.
- 23 Les Facteurs réunis d'Enghien.
- 24 Facteurs des Postes de Braine-le-Comte.
- 25 Les Facteurs réunis de Chatelneau.
- 26 L'Union Postale de Chimay.
- 27 Les Facteurs réunis de Lassines.
- 28 Secours Mutuels des Facteurs des Postes du Hainois.
- 29 De Postfilaren van Gent.
- 30 Verenigde Brieven dragers van Gent.
- 31 Brugsche Brieven dragersbond.
- 32 Verenigde Brieven dragers van Harlebeke.
- 33 Verenigde Brieven dragers van Isghem.
- 34 Verenigde Brieven dragers van Meenen.
- 35 Verenigde Brieven dragers van Nieuwpoort.
- 36 Fanfare Muziek. Ste-Cécile van Ermboldingen.
- 37 Verenigde Brieven dragers van Ereinbodegem.
- 38 Verenigde Brieven dragers van Licr.
- 39 Verenigde Brieven dragers van Ninove.
- 40 • EENPACHT MAAKT MACHT •, de Brieven dragers van Olsene en omleggendes.
- 41 Brieven dragersbond • VLIJ EN EENDRAHT • van Rousselaere.
- 42 De Brieven dragers van Wetteren.
- 43 Harmonie Munt. • De Postvrienden van Antwerpen.
- 44 De Verenigde Brieven dragers van Mechelen.
- 45 Verenigde Brieven dragers van Leuven.
- 46 De Verenigde Brieven dragers van Wervicq.
- 47 Facteurs des Postes réunis d'Ypres.
- 48 De Verenigde Brieven dragers van Tongeren.
- 49 Les Facteurs de Morlanwelz.
- 50 Facteurs des Postes de Roux.
- 51 L'Aide Mutuelle des Facteurs des Postes de Wervicq.
- 52 De Verenigde Brieven dragers van Hal.
- 53 De Toekomst van Ternuzen (Holland).
- 54 Association fraternelle des Sous-Agents des Postes et Télégraphes de Roubaix (France).
- 55 Fanfare Muziek. • Orpheus van Geraardsbergen.
- 56 Maatschappij van Onderlingen Bijstand • De Posthoorn van Geraardsbergen.

Imprimerie Lathuilière à vapeur de L.-E. Perck, rue de Louvain, n. 10, Arromont.

* 53
54
55
Lathuilière
Nuttie

en Onderstand" tot Kristelijk Ziekenfonds vandaag, Aalst, 1991, p.1,3-9,21-23. - G. IMBO, Paul Guillemin, Christen demokraat filantroop patriot en urbanist, dl.2, in De Heemschutter, jg.1993, nr.115, p.9. - M. VAN TRIMPONT, snuffelvondst: Kristene Ziekenkas "Hulp en Onderstand" viert haar 60-jarig bestaan, in De Heemschutter, jg.1999, nr.163, p.27-28.

Net als op andere plaatsen in het land was ook in Geraardsbergen de arbeidersklasse in beroering. Niet alleen stakingen maar zelfs onlusten kwamen erbij te pas, meer bepaald op 24 en 25 april 1886. Het stadsbestuur deed een beroep op het leger om de orde te handhaven, wat niet een normale gang van zaken kan worden genoemd en wat eerder, bij een gelijksoortige gelegenheid, werd afgekeurd door koning

Leopold I. (Zie desgewenst: A RUIZ, Geraardsbergen... en de ontvoogdingsstrijd van de werkende klasse, Zele, 1981, p.158-159. - M. VAN TRIMPONT, De Geraardsbergse 'Garde Civique' of Burgerwacht (1795-1920), Geraardsbergen, 1997, p.81, voetnoot 149.)

⁶ Oscar de Pelsemaecker (1884-1964) was de grootvader langs moederszijde van wijlen Christiane Paeleman, echtgenote van ondergetekende.

Paul Guillemin woonde van 1942 (vanaf het moment dat de Duitsers zijn kasteel bezetten) tot zijn overlijden in maart 1944, samen met het gezin van zijn huisbediende-hovenier Oscar De Pelsemaecker, in de woning gelegen in de huidige Abdijstraat (indien ik me niet vergis, thans eigendom van Jean Jacques van den Daelen). Paul Guillemin is gestorven als het ware in de armen van Oscar de Pelsemaecker voornoemd en in bijzijn van diens kinderen en twee kleinkinderen onder wie Christiane Paeleman voornoemd die toen acht jaar oud was.

⁷ De Belle Epoque situeert zich omstreeks 1885/90-1914. Dit is de periode waarin de rijke of rijkgeworden burgerij, financieel gezien, op een hoogtepunt stond; ook overheerste bij deze groep mensen de overtuiging dat hun vermogen "onvergankelijk" was.

⁸ Zie M. CAIGNAU e.a., Geschiedenis van Bond Moyson Aalst-Oudenaarde, Zottegem, 1982, p.47.

⁹ A. RUIZ, Geraardsbergen op de drempel van de 20de eeuw. De opkomst van het socialisme., Dendermonde, 1976, p.79.

¹⁰ Art.1 van de statuten luidt: "Er wordt te Goefferdingen, eene Maatschappij van Onderlingen Bijstand gesticht onder de benaming van 'De Werkliedenbond van Goefferdingen', ten voordeele van de werkers aller ambachten, die als noodzakelijke grondslagen der maatschappij den godsdienst, den eigendom en de familie erkennen." (Vette druk door ondergetekende)

¹¹ Zie desgewenst Chantal DE COEN en Laurent RENS, Mutualiteit "De Toekomst", in In de schaduw van de Kring (vzw Liberaal Gebouw), Geraardsbergen, 1998, p.88-90.